

ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผล ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

อุบลราชธานี เขต 2

The Relationship between Administrative Skills of School Administrators and School Effectiveness under Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 2

รุจิรา วันนา^{1*}, ชูชีพ ประทุมเวียง², ไพวัลย์ โคตรตะ³
Rujira Wanna^{1*}, Chucheepratumviang², Paiwan Kotta³

^{1,2,3} สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
^{1,2,3} Educational Administration, Faculty of Education,
Ubon Ratchathani Rajabhat University

*Corresponding email: rujira.wg65@ubru.ac.th

Received: 8 October 2024; Revised: 30 November 2024; Accepted: 4 December 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 2) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 33 คน และครูผู้สอน จำนวน 280 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 313 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน และใช้การสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามทักษะการบริหารของผู้บริหาร และประสิทธิผลของสถานศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ รองลงมาคือ ทักษะด้านการสื่อสาร ทักษะด้านเทคนิค และทักษะด้านความคิดรวบยอด ตามลำดับ 2) ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา รองลงมาคือ ด้านการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และด้านคุณลักษณะของนักเรียน ตามลำดับ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 มีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับสูง ($r_{xy} = 0.907$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : ความสัมพันธ์, ทักษะการบริหาร, ผู้บริหารสถานศึกษา, ประสิทธิภาพของสถานศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this research aimed (1) to study administrative skills of the schools' administrators under Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 2 (2) to study schools' effectiveness under Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 2 (3) to study relationships among administrative skills of school administrators and school effectiveness under Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 2. The sample consisted of 33 school administrators and 280 teachers, yielding a total of 313 participants. The Krejcie and Morgan table was also applied for determining the sample size, selected proportionally using simple random sampling, by drawing lots. The research instrument were questionnaires containing administrative skills of school administrators and school effectiveness. The statistics used in the data analysis process were frequency, percentage, mean, standard deviation and Pearson's product-moment correlation coefficient.

The research findings were as follows: 1) The administrative skills of the schools' administrators under Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 2 in overall were at a very high level, while considering in each aspect, it was found to be at a high level in every aspect, the aspect with the highest average was interpersonal skills, followed by communication skills, technical skills and conceptual skills, respectively. 2) Effectiveness of schools under Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 2 in overall was at a very high level, while considering in each aspect, it was found that it was at a high level in every aspect. The aspect with the highest average was school development and modification, problem solving within school, academic achievement and characteristics of students, respectively. 3) The correlation between administrative skills of school administrators and effectiveness of schools under Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 2 was a high level of positive correlation ($r_{xy} = 0.907$) with a statistical significance at the .01 level.

Keywords: Correlations, Administrative skills, School administrators, School effectiveness

บทนำ

ระบบการจัดการศึกษาของประเทศไทย เป็นการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงระดับอุดมศึกษา แต่การพัฒนาคุณภาพนักเรียนของสถานศึกษาให้ได้มาตรฐานนั้น ยังมีความแตกต่างกันตามบริบทและเงื่อนไขต่าง ๆ ซึ่งเห็นได้จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดีที่ยังมีผลการทดสอบส่วนใหญ่อยู่ในระดับพอใช้ โดยเฉพาะความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง สะท้อนให้เห็นคุณภาพของนักเรียนและคุณภาพการบริหารงานของสถานศึกษา [1] สถานศึกษาจึงมีความ

จำเป็นที่จะต้องสร้างองค์การให้มีคุณภาพ เพื่อพัฒนากระบวนการคิด พัฒนาศักยภาพทางการศึกษา และทำให้ผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาบรรลุตามเป้าประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

ประสิทธิภาพของสถานศึกษา เป็นความสำเร็จของสถานศึกษาที่มีผลมาจากการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สถานศึกษาจึงต้องบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้งานประสบความสำเร็จ บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา ซึ่งส่งผลให้นักเรียนเกิดการพัฒนาทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต ตลอดจนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข [2] นอกจากนี้ประสิทธิภาพของสถานศึกษายังมีความสำคัญต่อสถานศึกษาเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของสถานศึกษา ในการตัดสินใจว่าสถานศึกษาจะอยู่รอดต่อไปหรือไม่ [3] และยังเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งหากผลการดำเนินงานเป็นไปตามที่คาดหวังหรือบรรลุตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ทำให้สามารถกล่าวได้ว่าสถานศึกษานั้นมีประสิทธิภาพ [4]

สถานศึกษาที่มีผู้บริหารเป็นผู้กำหนดทิศทาง ขับเคลื่อนแนวคิด และวิสัยทัศน์ตลอดจนเป็นผู้บริหารจัดการทรัพยากรนั้น ถือได้ว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะสามารถช่วยให้กระบวนการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ อยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข รวมไปถึงประสิทธิภาพของสถานศึกษาเกิดจากสภาพทางสังคม บรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวนักเรียนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม มีความพร้อมในด้านทรัพยากรต่าง ๆ มีงบประมาณที่เพียงพอ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นภารกิจที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งไม่ใช่เรื่องง่าย โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของสถานศึกษาที่มีความสลับซับซ้อนและมีความท้าทาย ผู้บริหารจะต้องให้การยอมรับและนำสิ่งเหล่านั้นมาปรับใช้เพื่อส่งเสริมให้ครูผู้สอนสามารถนำไปบูรณาการเข้าสู่สถานศึกษาและห้องเรียนต่อไป [5] แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา และมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ มีความสามารถ มีความเข้าใจในหลักการบริหารหรือการจัดการศึกษา ตลอดจนการมีทักษะในการบริหาร

ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหารตามภารกิจของงานต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายด้วยความรวดเร็วและถูกต้อง โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ผ่านกระบวนการทางการบริหารอย่างมีระบบ เพื่อให้การบริหารงานบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป รวมไปถึงผู้บริหารจะต้องมีความชำนาญ มีความคล่องแคล่วว่องไว มีความฉลาด และมีไหวพริบในการบริหารการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ [6] นอกจากนี้ทักษะสำหรับผู้บริหารในยุคใหม่ยังเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นและทักษะที่สำคัญ เพื่อให้การบริหารจัดการสถานศึกษา สามารถบริหารงานได้อย่างต่อเนื่อง นำไปสู่การบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ [7]

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่ให้บริการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับวัยเรียน มีจุดแข็ง คือ สามารถจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ประชากรวัยเรียนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง บุคลากรได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม และใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ แต่ยังมีปัญหาที่เป็นจุดอ่อนจำเป็นต้องพัฒนา คือ ด้านคุณภาพการศึกษา ซึ่งพบว่า ผลการทดสอบทางการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับชาติ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศเกือบทุกวิชาเป็นส่วนใหญ่ ปัญหาครูผู้สอนสอนไม่ตรงกับสาขาวิชาเอก ทำให้ครูผู้สอนต้อง

รับภาระการสอนหลายระดับและหลายวิชา ส่งผลให้ขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ยังพบว่า สถานศึกษามีบริบทในการจัดการศึกษาแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ ส่งผลให้คุณภาพการศึกษายังไม่เป็นไปตามมาตรฐาน จากสถานภาพการจัดการศึกษาโดยภาพรวม สะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการใช้ทักษะในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี โดยผู้บริหารจะต้องปรับให้สอดคล้องกับลักษณะขององค์กรที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งผลสัมฤทธิ์ภายใต้การนำของผู้บริหารที่มีทักษะในการบริหารย่อมจะช่วยให้ผลักดันให้ไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลแก่สถานศึกษา [8]

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 เพื่อเป็นประโยชน์ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา และเป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับการนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา รวมถึงการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่สำคัญ สามารถส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลเพื่อบรรลุเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษา นั่นคือ การพัฒนาคุณภาพของนักเรียน ตลอดจนทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาประสบความสำเร็จในการบริหารงานต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา คือ ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานบริหารสถานศึกษาที่มีการนำเอาศักยภาพของตนเองรวมถึงการนำเอาทรัพยากรทางการบริหารมาดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยกระบวนการที่เหมาะสม เพื่อให้ประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามแนวคิดทฤษฎีของสตัตบุชย์ โพธิ์รุท [2], วุฒิชัย ดาบโธสง [4], อนุจิรา ปันโย [6], Katz [9], Dubrin [10] และ Griffin [11] ทำให้ได้แนวคิดเกี่ยวกับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ทักษะด้านความคิดรวบยอด 2) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ 3) ทักษะด้านเทคนิค และ 4) ทักษะด้านการสื่อสาร

ทักษะด้านความคิดรวบยอด หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถมองเห็นองค์การหรือสถานศึกษาในภาพรวม มีความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับบริบทและนโยบายทางการศึกษา สามารถเข้าใจระบบโครงสร้างของงานและจัดโครงสร้างหน้าที่ตามภารกิจของงานต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม มีความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายต่าง ๆ และสามารถนำนโยบายสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสนองความ

ต้องการของสถานศึกษา สามารถคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อสถานศึกษา ตลอดจนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่ถูกต้อง รวดเร็ว และเหมาะสมกับสถานการณ์ รวมถึงมีการใช้กลยุทธ์ใหม่ ๆ ในการบริหารงานของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในความเป็นกัลยาณมิตรกับบุคคลอื่น สามารถทำงานร่วมกับครูผู้สอนและบุคลากรในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลเพื่อสร้างทีมงานและส่งเสริมการทำงานเป็นทีม โดยเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนและบุคลากรในสถานศึกษาได้ใช้ความสามารถในการพัฒนาตนเองอย่างเต็มความสามารถ รวมไปถึงสามารถสร้างแรงจูงใจ เพื่อเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน สามารถให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือกับครูผู้สอนและบุคลากรในสถานศึกษา ตลอดจนสามารถเรียนรู้พฤติกรรมและเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อมอบหมายงานได้อย่างเหมาะสม

ทักษะด้านเทคนิค หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการใช้ความรู้และมีความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการและเทคนิคต่าง ๆ ในการบริหารงานของสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความชำนาญและความเชี่ยวชาญทางด้านการใช้สื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการปฏิบัติงาน รวมไปถึงการมีทักษะ กระบวนการ และเทคนิคใหม่ ๆ ตลอดจนการมีเทคนิคการคิดเชิงกลยุทธ์ การระดมทางความคิดที่อาจจะทำให้สามารถสร้างหรือสนับสนุนให้เกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ ในสถานศึกษา มีการใช้เทคนิคการบริหารงานอย่างเป็นระบบ และมีเทคนิคในการมอบหมายงานอย่างมืออาชีพ นอกจากนี้ยังมีกระบวนการ นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยวิธีที่หลากหลาย สามารถนำผลมาปรับปรุงและพัฒนางานได้อย่างเหมาะสม จนเกิดประสิทธิผลแก่สถานศึกษา

ทักษะด้านการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการถ่ายทอดข้อมูลความรู้ และประสบการณ์อย่างมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้เกิดการรับรู้ร่วมกัน ก่อให้เกิดความร่วมมือ มีความชัดเจนในคำสั่งมอบหมายงาน สามารถเจรจา ต่อรอง โน้มน้าว และสร้างความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน สามารถให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำกับครูผู้สอนและบุคลากรในสถานศึกษาได้ นอกจากนี้ยังมีความสามารถในการใช้แพลตฟอร์มหรือช่องทางการสื่อสารรูปแบบใหม่ ๆ เช่น Website, Facebook และ Line เป็นต้น เพื่อสร้างความเข้าใจและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา สู่สาธารณชนอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนมีการประสานงานและติดต่อกับหน่วยงานภายนอกสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน

ประสิทธิผลของสถานศึกษา คือ ผลสำเร็จหรือความสำเร็จของ โดยเกิดจากประสิทธิภาพของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถใช้ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ร่วมกับการบริหาร เพื่อแสดงให้เห็นว่าตนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามแนวคิดทฤษฎีของนิดาพร เครือวงศ์ [12], รัชชานา เชื้อนขันธุ์ [13], วุฒิชัย ดาปโรสง [4], อภิสร่า ศรีบุญกุล [14], Sergiovanni [15] และ Hoy and Miskel [3] ทำให้ได้ประสิทธิผลของสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) การปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา 2) คุณลักษณะของนักเรียน 3) การแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา และ 4) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา หมายถึง ผลสำเร็จที่เกิดจากความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ร่วมกันพัฒนา ปรับเปลี่ยน วิธีการดำเนินงานเพื่อให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ทำให้สถานศึกษามีความทันสมัย ก้าวหน้า และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ รวมไปถึงการปรับปรุงและแก้ไขหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ชุมชน หรือท้องถิ่น โดยพิจารณาจากการที่ผู้บริหารสถานศึกษามี

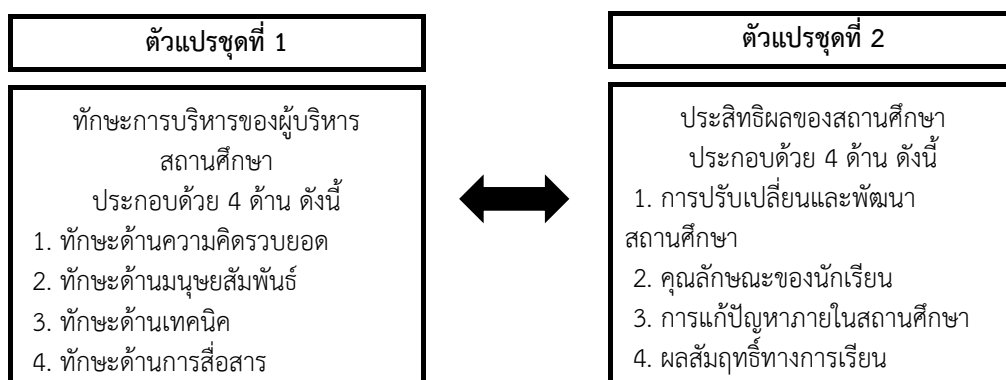
ความสัมพันธ์อันดีกับครูผู้สอน บุคลากรในสถานศึกษา ชุมชน และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง และจากการยอมรับของครูผู้สอนต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการบริหารและด้านการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี

คุณลักษณะของนักเรียน หมายถึง ผลสำเร็จจากการดำเนินงานของสถานศึกษาทั้งทางด้านการบริหารงาน การอบรม และการส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ นอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดี ประพฤติตนตามระเบียบวินัย รู้จักพัฒนาตนเอง มีพฤติกรรมการแสดงออกในทางที่ดีงาม สามารถเป็นตัวอย่างที่ดีได้ ตลอดจนการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิด สามารถคิดวิเคราะห์ได้อย่างมีเหตุผล รวมถึงการนำความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบันได้อย่างมีคุณภาพ

การแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา หมายถึง ผลสำเร็จที่เกิดจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ร่วมกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจัดลำดับความสำคัญในการแก้ปัญหาของสถานศึกษา โดยใช้หลักการประเมินประนีประนอมและมีความยุติธรรมในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ มีการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงมีการบริหารงานโดยคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของนักเรียนและสถานศึกษาเป็นสำคัญ ตลอดจนสามารถควบคุมสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ และมีการให้ความสนใจหรือมุ่งมั่นที่จะแก้ปัญหา เมื่อเกิดความขัดแย้งหรือแตกความสามัคคีของครูผู้สอนและบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้จนบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลสำเร็จจากความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ร่วมกันดำเนินกิจกรรมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่สามารถผลิตนักเรียนให้ประยุกต์ใช้ความรู้หรือมีความชำนาญในการใช้ทักษะด้านต่าง ๆ ผ่านการจัดกิจกรรมหรือโครงการ มีการส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามความต้องการและความสนใจของตนเอง รวมไปถึงการสนับสนุนให้นักเรียนมีผลงานหรือประสบความสำเร็จจากการแข่งขันทักษะทางวิชาการ ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติเพิ่มขึ้นและเรียนจบการศึกษาในระดับชั้นสูงสุดจนสามารถเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือสามารถประกอบอาชีพตามความถนัดได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 217 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ในปีการศึกษา 2566 รวมทั้งสิ้น 1,709 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 180 คน และครูผู้สอน จำนวน 1,529 คน

1.2 ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ในปีการศึกษา 2566 โดยกำหนดขนาดของตัวอย่างจากการคำนวณตามตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน [16] จากนั้นเทียบหาสัดส่วนแล้วทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีจับสลาก ได้ตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 313 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 33 คน และครูผู้สอน จำนวน 280 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรชุดที่ 1 คือ ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ทักษะด้านความคิดรวบยอด 2) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ 3) ทักษะด้านเทคนิค และ 4) ทักษะด้านการสื่อสาร

ตัวแปรชุดที่ 2 คือ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) การปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา 2) คุณลักษณะของนักเรียน 3) การแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา และ 4) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งผู้วิจัยสร้างตามขั้นตอนโดยศึกษาหาความรู้พื้นฐาน กำหนดนิยามศัพท์ กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า สร้างแบบสอบถามตามมาตราส่วนมาตราวัดประมาณค่า 5 ระดับ โดยแบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 เป็นการวิจัยเชิงบรรยายหาความสัมพันธ์ (Descriptive Correlation Research) ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงจากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดจำนวน 5 ท่าน มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item Objective of Congruence: IOC) พบว่า แบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60-1.00 ขึ้นไป แล้วนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับสถานศึกษาที่ไม่ใช่ตัวอย่าง จำนวน 50 คน พบว่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.99 ซึ่งแบบสอบถามงานวิจัย แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน จำนวน 28 ข้อ สำหรับแบบสอบถามในตอนที่ 2 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท [17] โดยแบ่งเป็นระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง ระดับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ระดับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ระดับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน จำนวน 28 ข้อ สำหรับแบบสอบถามในตอนที่ 3 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท [17] โดยแบ่งเป็นระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 เพื่อขออนุญาตใช้แบบสอบถามการวิจัยจากสถานศึกษาและตัวอย่าง

4.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บแบบสอบถาม โดยกำหนดวันรับคืน ภายในระยะเวลา 15 วัน จากตัวอย่าง กรณีได้รับแบบสอบถามไม่ครบ ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อประสานขอรับแบบสอบถามด้วยตนเองอีกครั้ง จนได้แบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด เพื่อดำเนินการรวบรวมและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์สถิติเชิงอ้างอิง เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product - Moment Correlation Coefficient) [18]

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้สถิติค่าความถี่และร้อยละ

ผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 10.54 และครูผู้สอน จำนวน 280 คน คิดเป็นร้อยละ 89.46 จำแนกตามเพศพบว่า เป็นเพศชาย จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 25.56 และเพศหญิง จำนวน 233 คน คิดเป็น ร้อยละ 74.44 และจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ประสบการณ์ในการทำงาน ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 34.50 ประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 5 - 10 ปี จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 17.89 และประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 47.60

2. ผลการวิเคราะห์ระดับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปรากฏผล โดยภาพรวม ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา				
1	ทักษะด้านความคิดรวบยอด	4.20	0.67	มาก
2	ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์	4.36	0.69	มาก
3	ทักษะด้านเทคนิค	4.20	0.67	มาก
4	ทักษะด้านการสื่อสาร	4.25	0.68	มาก
	เฉลี่ยรวม	4.25	0.65	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.69) รองลงมาคือ ทักษะด้านการสื่อสาร ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.68) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ทักษะด้านเทคนิค และทักษะด้านความคิดรวบยอด ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.67)

3. ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปรากฏผลโดยภาพรวมตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ประสิทธิผลของสถานศึกษา				
1	ด้านการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา	4.34	0.66	มาก
2	ด้านคุณลักษณะของนักเรียน	4.14	0.73	มาก
3	ด้านการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา	4.33	0.70	มาก
4	ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	4.15	0.60	มาก
	เฉลี่ยรวม	4.24	0.61	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.66) รองลงมาคือ ด้านการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.70) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านคุณลักษณะของนักเรียน ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.73)

4. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson ปรากฏผลโดยภาพรวม ตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2

ตัวแปร	X_t	X_1	X_2	X_3	X_4	Y_t	Y_1	Y_2	Y_3	Y_4
X_t	1.000									
X_1	.946**	1.000								
X_2	.957**	.865**	1.000							
X_3	.965**	.889**	.890**	1.000						
X_4	.970**	.879**	.918**	.926**	1.000					
Y_t	.907**	.842**	.877**	.874**	.888**	1.000				
Y_1	.929**	.885**	.878**	.865**	.936**	.925**	1.000			
Y_2	.735**	.679**	.718**	.736**	.691**	.901**	.723**	1.000		
Y_3	.872**	.826**	.861**	.806**	.855**	.928**	.901**	.750**	1.000	
Y_4	.775**	.680**	.745**	.787**	.763**	.893**	.754**	.800**	.726**	1.000

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ในระดับสูง ($r_{xy} = 0.907$) นอกจากนี้ ยังพบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน และประสิทธิผลของสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา รายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากที่สุด คือ ทักษะด้านการสื่อสาร (X_4) กับ ด้านการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา (Y_1) มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ในระดับสูงมาก ($r_{xy} = 0.936$) รองลงมา คือ ทักษะด้านความคิดรวบยอด (X_1) กับ ด้านการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา (Y_1) มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ในระดับสูง ($r_{xy} = 0.885$) ส่วนด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์น้อยที่สุด คือ ทักษะด้านความคิดรวบยอด (X_1) กับ ด้านคุณลักษณะของนักเรียน (Y_2) มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ในระดับปานกลาง ($r_{xy} = 0.679$)

ดังนั้น ผลการวิจัยของผู้วิจัยในครั้งนี้ จึงมีความสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ว่า “ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 มีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับสูง”

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 มีประเด็นที่น่าสนใจอภิปราย ดังนี้

1. ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 4 ด้าน 1) ทักษะด้านความคิดรวบยอด 2) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ 3) ทักษะด้านเทคนิค และ 4) ทักษะด้านการสื่อสาร ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.1 ทักษะที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และความชำนาญในการบริหารงาน ตลอดจนการมีทักษะในการบริหาร เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์ ด้วยการแสดงให้เห็นถึงศักยภาพและประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหารจัดการศึกษา แต่การดำเนินกิจกรรมและการปฏิบัติงานในสถานศึกษาตามภารกิจงานต่าง ๆ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาไม่สามารถทำงานเพียงคนเดียวได้ ผู้บริหารจึงต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วม เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับอนุจิรา ปันโย [6] ที่กล่าวว่า มนุษยสัมพันธ์เป็นทักษะการทำงานเกี่ยวกับคน ผู้บริหารต้องมีวิธีการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้ร่วมงาน มีทัศนคติที่ดี ส่งเสริมและสร้างบรรยากาศการทำงานแบบร่วมมือร่วมใจ ประสานงานกับหน่วยงานและบุคคลอื่นได้ เป็นกัลยาณมิตรที่ดีต่อกัน และพร้อมที่จะร่วมมือกันด้วยความเต็มใจในการปฏิบัติงานอันจะเป็นผลทำให้องค์กรมีผลงานที่มีประสิทธิผลเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และยังสอดคล้องกับดนัย ใจเย็น [19] ที่ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล กลุ่ม 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา พบว่า ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทั้งโดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก

1.2 รองลงมาคือ ทักษะด้านการสื่อสาร เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารในยุคใหม่ โดยผู้บริหารยุคใหม่จำเป็นต้องมีทักษะการสื่อสารเพื่อมอบหมายงานด้วยการถ่ายทอดคำสั่งทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษรและไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ให้ผู้ร่วมงานสามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง แต่บางครั้งการสื่อสารอาจไม่ใช้การสื่อสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรเพียงอย่างเดียว เพราะปัจจุบันเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษา ผู้บริหารต้องสามารถสื่อสารผ่านการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ รวมถึงการใช้แพลตฟอร์มหรือช่องทางการสื่อสารรูปแบบใหม่ ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ Robinson [20] ที่กล่าวว่า การที่จะเป็นผู้นำต้องมีความสามารถในการสื่อสารที่ชัดเจน วิเคราะห์ประเด็นและปัญหาที่พบเจอในองค์กร เพื่อนำไปสู่การดำเนินงานและการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมทำให้เกิดประสิทธิผลในการทำงานร่วมกันเป็นทีม

1.3 ทักษะที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ทักษะด้านเทคนิค และทักษะด้านความคิดรวบยอด เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญและมุ่งเน้นที่จะพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีการใช้เทคนิคการบริหารงานอย่างเป็นระบบ มีเทคนิคในการมอบหมายงานอย่างมืออาชีพ มีความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน

สอดคล้องกับบริบทและนโยบายทางการศึกษา จนสามารถนำนโยบายสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสนองความต้องการของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับไกรราช แซ่ตั้ง [21] ที่ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 พบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทักษะที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ทักษะด้านความคิดรวบยอด และทักษะด้านเทคนิค ตามลำดับ

2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 4 ด้าน 1) การปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา 2) คุณลักษณะของนักเรียน 3) การแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา และ 4) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2.1 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา แสดงให้เห็นว่า สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 มีการดำเนินงานที่มุ่งเน้นเป้าประสงค์และประสิทธิผลของสถานศึกษา ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษากับบุคลากรภายในสถานศึกษา สามารถร่วมกันพัฒนา ปรับเปลี่ยน วิธีการดำเนินงานเพื่อให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ มีสภาพแวดล้อมและจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ รวมไปถึงการมีหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน โดยพิจารณาจากการที่ผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์อันดีกับครูผู้สอน บุคลากรในสถานศึกษา ชุมชน และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนสามารถปรับตนเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ Hoy & Miskel [3] ที่ได้กำหนดให้การปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมเป็นองค์ประกอบในประสิทธิภาพของสถานศึกษา และยังสอดคล้องกับรัชญา เชื้อนรินทร์ [13] ที่ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 พบว่า ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา

2.2 รองลงมาคือ ด้านการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความยุติธรรมในการแก้ไขปัญหา มีความสามารถในการแก้ปัญหา สามารถตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ มีการบริหารงานโดยคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของนักเรียนและสถานศึกษาเป็นสำคัญ ตลอดจนมีการให้ความสนใจหรือมุ่งมั่นที่จะแก้ปัญหา เมื่อเกิดความขัดแย้งหรือแตกความสามัคคีของครูผู้สอนและบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้จนบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับอภิสร่า ศรีบุญกุล [14] ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา ด้านการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา ทั้งโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก

2.3 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านคุณลักษณะของนักเรียน เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต้องให้ความสำคัญนอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดี ประพฤติตนตามระเบียบวินัย ตลอดจนการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิด สามารถคิดวิเคราะห์ได้อย่างมีเหตุผล รวมถึงการนำความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบันได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับอภิสร่า ศรีบุญกุล [14] ที่ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของ

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษาด้านคุณลักษณะของนักเรียน ทั้งโดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 โดยรวม พบว่ามีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ในระดับสูง กล่าวคือ ถ้าทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสูงขึ้นก็จะส่งผลให้ประสิทธิผลของสถานศึกษาสูงขึ้นด้วยเช่นกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นและเห็นว่าทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของสถานศึกษานั้นมีความสัมพันธ์กัน อันเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษานั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหาร มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย กฎ และระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ มีการพัฒนาตนเอง และวิชาชีพ รวมถึงมีทักษะในการบริหาร โดยประสิทธิผลของสถานศึกษากับทักษะด้านการสื่อสารมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากที่สุด มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ในระดับสูง ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระหนักและให้ความสำคัญกับทักษะการสื่อสาร รู้จักพัฒนาตนเองให้มีทักษะการสื่อสารที่ดี มีวิธีการที่หลากหลายในการสื่อสาร เพื่อความชัดเจน น่าเชื่อถือ และสามารถมอบหมายงานต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถทำงานร่วมกันกับบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับจักรวาลสุขดี [22] ที่ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาโดยรวม มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในทิศทางบวก และมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง และยังสอดคล้องกับ วุฒิชัย ดาบไธสง [4] ที่ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1.1 ควรให้ความสำคัญและมุ่งเน้นที่จะพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีการใช้เทคนิคการบริหารงานอย่างเป็นระบบ สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน จนสามารถนํานโยบายสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสนองความต้องการของสถานศึกษา

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ นอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดี ตลอดจนการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิด และสามารถนำทักษะที่จำเป็นไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบันได้อย่างมีคุณภาพ

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระหนักและให้ความสำคัญกับทักษะการสื่อสาร รู้จักพัฒนาตนเองให้มีทักษะการสื่อสารที่ดี มีวิธีการที่หลากหลายในการสื่อสาร เพื่อความชัดเจน น่าเชื่อถือ และสามารถมอบหมายงานต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาอำนาจพยากรณ์ของทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของสถานศึกษา

2.3 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับตัวแปรอื่น ๆ เช่น ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ และขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน เพื่อทำให้ได้ผลการวิจัยที่หลากหลาย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานของสถานศึกษาต่อไป

บรรณานุกรม

- [1] สำนักทดสอบทางการศึกษา, รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2564, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรไทย, 2564.
- [2] สัตตบุษย์ โพธิ์สูง, “ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21,” วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี, 2564.
- [3] W. K. Hoy and C. G. Miskel, *Educational Administration: Theory Research And Practice*, New York: McGraw-Hill, 2008.
- [4] วุฒิชัย ดาปโธสง, “ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4,” วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา, 2565.
- [5] สุกัญญา แซ่ม้อย, *การบริหารวิชาการที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคพลิกผัน*, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2565.
- [6] อนุจิรา ปันโย, “การศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1,” วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา, 2565.
- [7] นันทพงศ์ มงคลแก้วเลิศ และชัยยนต์ เพาพาน, “ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3,” *วารสารการบริหารการศึกษา มจร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด*, ปีที่ 3, ฉบับที่ 2, หน้า 90-104, พฤษภาคม-สิงหาคม, 2566.
- [8] สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2. “แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566,” [ออนไลน์]. http://www.ubon2-ed.go.th/home/?page_id=291. (เข้าถึงเมื่อ: 8 พฤศจิกายน 2566).
- [9] R. L. Katz, “Skills of an effective administrators,” *Harvard Business Review*, vol. 30, no. 1, pp. 45-61, 2005.
- [10] A. J. Dubrin, *Essentials Of Management*, Mason: South-Western Cengage Learning,

2012.

- [11] R. W. Griffin, *Management Principles And Practices*, 11th ed. Mason: South-Western Cengage Learning, 2013.
- [12] นิดาพร เครือวงศ์, “ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2,” วิทยานิพนธ์ คศ.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา, 2564.
- [13] รัญญา เชื้ออนันต์, “ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4,” วิทยานิพนธ์ คศ.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา, 2565.
- [14] อภิสร ศรีบุญกุล, “ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2,” วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร, 2565.
- [15] T. J. Sergiovanni, *The Principalship: A Reflective Practice Perspective*, 4th ed. Boston: Allyn & Bacon, 2001.
- [16] R. V. Krejcie, and D. W. Morgan, “Determining Sample Size for Research Activities,” *Educational and Psychological Measurement*, vol. 30, no. 3, pp. 607-610, 1970
- [17] R. Likert, “The Method of Constructing and Attitude Scale,” in *Attitude Theory and Measurement*. New York: Wiley & Son, 1967, pp. 90-95.
- [18] ชุศรี วงศ์รัตน์, *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*, พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ: อมรรการพิมพ์, 2564.
- [19] ดนัย ใจเย็น, “ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล กลุ่ม 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา,” วิทยานิพนธ์ คศ.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา, 2564.
- [20] J. Robinson, “Crawling Out of the Box: 5 New Skills for 21st Century School Leaders,” [Online]. <https://the21stcenturyprincipal.blogspot.com> (Accessed: Nov. 1, 2023).
- [21] ไกรราช แซ่ตั้ง, “ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1,” วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา, 2564.
- [22] จักรวาล สุขดี, “ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5,” วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ขอนแก่น, 2565.